

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-2-57 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 04-63/910-219
Karar Tarihi : 30.9.2004

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ,
Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN.

B- RAPORTÖRLER : Ali ARIÖZ, A. Özlem UZUN

20

C- ŞİKAYET EDEN : Ergin ODABAŞI
Strazburg Cad. No:14/B Sıhhiye/Ankara

**D- HAKKINDA
ÖNARAŞTIRMA
YAPILANLAR**

30

: - K.V.K. Teknoloji Ürünleri ve Ticaret A.Ş.
K.V.K. Plaza Bayar Cad. Gülbahar Sok.
No:14 Kozyatağı/İstanbul
- GENPA Telekomünikasyon ve İletişim Hizmetleri
Sanayi Ticaret A.Ş.
Nispetiye Cad. No:41 Etiler/İstanbul

E- DOSYA KONUSU : Cep telefonu ithalatçısı firmaların son kullanıcıya yönelik kampanyalarında bankaların uyguladıkları komisyon oranlarının çok düşük olduğu iddiası.

40

F- İDDİALARIN ÖZETİ : Kuruma intikal eden dilekçede şikayetçi özetle; Ankara Strazburg Caddesinde cep telefonu satışı ile iştirak etmekte olan 3G İletişim adlı bir cep telefonu bayisinin sahibi olduğunu, cep telefonlarını peşin ve taksitli olarak sattıklarını, taksitli satışlarda muhtelif bankaların pos cihazlarını kullandıklarını, bankaların perakende satış yapan tüm mağazalara uyguladıkları komisyon oranlarının hemen hemen aynı olduğunu, ancak ithalatçı firmaların son kullanıcıya yönelik olarak yaptıkları kampanyalarda bankaların uyguladıkları komisyon oranlarının çok düşük kaldığını; örneğin, 265 milyon TL'ye satın aldıkları Siemens MC 60 model cep telefonunu sıfır karla 8 ay taksitlendirdiklerinde 310 milyon TL'ye satmaları gerektiğini ancak K.V.K. Teknoloji Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'nin bu telefonu 8 ay taksitle 290 milyon TL'ye satmakta olduğunu, diğer telefon marka ve modellerini de kapsayacak şekilde bu örneğin genişletilmesi halinde kendilerinin satış yapma ve ayakta kalma imkanlarının kalmadığını görüleceğini belirtmiş ve konuyla ilgili gereğinin yapılmasını talep etmiştir.

50

G- DOSYA EVRELERİ : Kurum kayıtlarına 19.7.2004 tarih ve 3971 sayı ile giren şikayet üzerine düzenlenen 6.8.2004 tarih ve 2004-2-57/B.N.-04-A.Ö.U sayılı Bilgi Notu 16.8.2004 tarih ve 04-53/736-M sayılı Kurul toplantısında görüşülerek konu hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

Söz konusu karar uyarınca düzenlenen 23.9.2003 tarih ve 2004-2-57/Ö.A.-04-A.A. sayılı Önaraştırma Raporu, 23.9.2004 tarih, REK.0.06.00.00/148 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-63/ sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** Yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda;

K.V.K. Teknoloji Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'nin (K.V.K.) Axcasscard ile ve GENPA Telekomünikasyon ve İletişim Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.'nin (GENPA) Worldcard ile yaptıkları peşin fiyatına taksitle satış kampanyalarında,

1. İncelenen dönemde K.V.K. ile GENPA arasında pazardaki rekabeti kısıtlayıcı ve engelleyici bir anlaşma ya da uyumlu eylemin yapıldığına yönelik olarak herhangi bir delile ulaşılamadığı ve bu bağlamda 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesi çerçevesinde bir ihlal olduğuna yönelik bir tespit bulunamayacağı,
- 70 2. Akbank T.A.Ş. (Akbank) ya da Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin (Yapı ve Kredi Bankası) taksitli kredi kartları pazarında ve K.V.K. veya GENPA'nın GSM cep telefonu dağıtım pazarında hakim durumda olduklarına ilişkin bir tespit bulunamayacağı, bu nedenle incelenen eylemlerin hakim durumun kötüye kullanılması kapsamında ve 4054 sayılı Kanun'un 6 ıncı maddesi çerçevesinde değerlendirilemeyeceği,
3. Yapı ve Kredi Bankası ile GENPA ve Akbank ile K.V.K arasında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte bir anlaşma yapıldığı yönünde bir delile ulaşılamadığına ve bu bağlamda Kanun'un 4 üncü maddesi çerçevesinde bir ihlal olduğuna yönelik
- 80 herhangi bir tespit bulunamayacağı,
4. Ancak yine de, sık aralıklarla uzun dönemli yapılan banka destekli peşin fiyatına taksitle satış kampanyalarının, hiç bir gruba mensup olmadan pazarda yer alan ve herhangi bir banka ile anlaşarak bir kampanya düzenleyebilecek büyüklüğe sahip olmayan özellikle küçük ve orta boy satıcılar üzerindeki rekabeti kısıtlayıcı etkilerinin bulunduğu ve kampanyaların dönemleri uzadıkça piyasadaki bu küçük satıcıların rekabet etme ve mevcut rekabete dayanma güçlerinin azaldığı, bu sebeplerle, gerek şu ana kadar Rekabet Kurumu'na konuyla ilgili olarak intikal eden şikayetlerin bir aylık yapılan kampanyalar için yapılmış olmaları ve gerekse
- 90 cep telefonu piyasasının dinamik özelliği de dikkate alınarak, peşin fiyatına taksitli satış kampanyalarının iki aydan uzun süreli ve çok sık aralıklarla yapılmamasının GSM cep telefonu dağıtım pazarında rekabetin devamlılığı açısından önem arz ettiği, bu durumun başta KVK, GENPA, NETCELL İletişim Hizmetleri ve Ticaret A.Ş. (NETCELL) ve TEKNOSA A.Ş. olmak üzere özellikle sektörün önde gelen distribütörlerine bildirilmesi gerektiği

ifade edilmiştir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

100 I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

Türkiye’de cep telefonu satışı, üretici firmaların Türkiye distribütörleri ve bu markaları paralel ithalat yoluyla yurtiçine getiren teşebbüsler vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Şikayet konusu kampanya, GSM cep telefonları satış ve dağıtım pazarının önde gelen distribütörleri olan K.V.K. ve GENPA tarafından gerçekleştirilmiştir. Sektörde bu iki firmanın yanısıra NETCELL, Mep İletişim ve Dış Tic. A.Ş. (MEP), Başarı Mobil Bilişim Ürünleri ve Hizmetleri A.Ş. (Başarı) ve Sakarya Telekomünikasyon Sistemleri San. Tic. Ltd. Şti. (STS) gibi teşebbüsler de yer almaktadır. Bunların dışında, cep telefonu ve diğer elektronik cihazların bir arada satışı ve dağıtımını işiyle uğraşan önemli büyüklükte şirketler de bulunmaktadır.

İlgili ürün pazarı, belirli bir ürün ve onunla yüksek ikame edilebilirliği olan ürünlerden oluşur. Bu pazarı belirlerken ürünün fiziksel ve teknik özellikleri, fiyatı, tüketici tercihleri gibi kıstaslar göz önünde bulundurulur. Bir malın diğer bir malla aynı pazarda sayılabilmesi için bu iki ürünün tüketicinin gözünde nitelikleri, kullanım amaçları ve fiyatları açısından benzer nitelikler taşıması gerekmektedir. Dosya açısından, şikayete esas teşkil eden pazar cep telefonlarının satış ve dağıtımını kapsamaması sebebiyle ilgili ürün pazarı, “GSM cep telefonu satış ve dağıtım pazarı” olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

120 İlgili ürün pazarında faaliyet gösteren her iki teşebbüs de satış, dağıtım ve pazarlama eylemlerini tüm Türkiye çapında yapmaktadır. Ayrıca, şirketlerden herhangi birinin yurt dışındaki pazarlama ve dağıtım faaliyetlerine yönelik olarak bir şikayet de bulunmamaktadır. Bu sebeplerle ilgili coğrafi pazar, “Türkiye Cumhuriyeti sınırları” olarak kabul edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Yeni çıkan ürünleri piyasada tanıtmak, stokta biriken ürünleri elden çıkarmak, satışları artırmak, daha yüksek bir pazar payı elde etmek gibi amaçlarla piyasada teşebbüsler tarafından farklı dönemlerde çeşitli kampanya veya promosyonlar yapılmaktadır. Yapılış amacı kadar süresi, ödeme koşulları ve satılan ana ürünün yanında bir başka ürün verilir verilmemesine göre birbirinden farklılık arzeden kampanya ve promosyonlar, pazarda hakim durumdaki bir teşebbüs tarafından rekabeti kısıtlayıcı ve diğer aktörleri pazardan çıkarmaya yönelik olarak yapılması durumunda rekabet ihlali teşkil edebilir. K.V.K.’nın Yapı ve Kredi Bankası ile ortak yürüttüğü kampanyalar aşığıda bu bağlamda değerlendirilmiştir.

I.2.1 Rekabet İhlali Olabilecek Hususlar

- K.V.K. ve GENPA arasında bir anlaşma veya uyumlu eylem olması durumu: Örnek olarak seçilmiş marka ve modeldeki cep telefonları listesi için K.V.K., GENPA ve NETCELL’den elde edilen bayilere satış fiyatları ve bu modeller için kampanya dönemindeki vadeli fiyatlar baz alınarak yapılan bir değerlendirilmede, aynı marka ve model herhangi bir telefon için K.V.K. ve GENPA’nın satış fiyatlarının birbirinden farklı olduğu, özellikle GENPA’nın fiyatlarının çoğu model cep telefonu için K.V.K.’dan 2-10 euro daha yüksek

olduğu, ancak bu iki şirketin fiyatlarının örtüşmeseler bile birbirlerine yakınsadıkları tespit edilmiştir. Yine bu örnek listelerden NETCELL'in fiyatlarının genelde her iki teşebbüse göre daha düşük olduğu, ancak NETCELL'in fiyatları ile diğer iki teşebbüsün fiyatları arasında da çok büyük marjlar olmadığı görülmektedir. 3G İletişim'in bir NETCELL bayisi olması ve bu bakımdan NETCELL ile daha yakın ticari ilişkiler içinde bulunmaları sebebiyle NETCELL'den alış fiyatlarının göreceli olarak daha düşük olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, görüşmeler sırasında NETCELL yetkilisinin de ifade ettiği üzere K.V.K., Genpa ve Netcell'in farklı organizasyonel yapılara sahip olmaları, NETCELL'in stok, satış sonrası destek ve operasyonel giderlerinin görece olarak daha düşük olması gibi sebeplerle aynı marka ve model için bile olsa cep telefonlarının satış maliyetleri ve dolayısıyla satış fiyatları nihai olarak K.V.K. ve GENPA'ya nazaran daha düşük olabilmektedir. Bunların yanı sıra, GSM cihazları sektöründe genel olarak dile getirildiği üzere, kar marjlarının düşük olması ve bu sebeple bayilerin 1-2 euro için bile olsa alış yaptıkları distribütörleri değiştirmeleri, farklı distribütörlerin fiyatlarının birbirlerine yakın dar bir bant içersinde seyretmesinde önemli etkenlerdir. Ayrıca, K.V.K. ve GENPA'nın bayileri ile münhasırlık ilişkilerinin bulunmaması, dolayısıyla bayilerin dilediği distribütörden mal alabilmeleri ve K.V.K.'nin teminatsız olarak mal satmasının bayi sayısını arttırmak yönünde bir çaba olarak değerlendirilebileceği gibi nedenlerle K.V.K. ve GENPA'nın eşit konumdaki alt bayiler arasında fiyat ayrımcılığına gitmedikleri ve tüm bu veriler ışığında, K.V.K. ile GENPA arasında bir anlaşma veya uyumlu eylem olmadığı kanaatine ulaşılmaktadır.

- *Bu kampanyalarda yer alan bankaların kendi grup şirketlerini pazardaki rekabeti kısıtlayacak şekilde kayırmaları ve/veya bu bankalarla distribütörlerin GSM cep telefonları pazarında rakipleri pazardan itici şekilde anlaşmış olmaları durumu:* Bu durumun bir rekabet ihlali teşkil edebilmesi için kampanyalarda yer alan bu bankaların ve/veya distribütörlerin pazarda hakim konumda olmaları ya da bu bankalar ile distribütörler arasında piyasadaki rekabeti kısıtlayıcı veya engelleyici nitelikte bir anlaşma yapılmış olması gerekmektedir. Bu bakımdan, Akbank ve Yapı Kredi Bankasının taksitli alışveriş kartları pazarında hakim durumda bulunmaması, buna ek olarak Akbank ile K.V.K.'nin, Yapı Kredi Bankası ile GENPA'nın aynı grupta yer almamaları sebepleriyle bu kampanya döneminde adı geçen bankaların kendi grup şirketlerini kayıracı ve pazardaki rekabeti kısıtlamak amaçlı yapılmış davranışlarının varlığından söz edilememektedir. Ayrıca, kampanyalar ve vadeli satışlarda bankaların bayilere ve distribütörlere uyguladıkları farklı faiz oranları, cep telefonu satıcılarının satış ve dağıtım ağları da dikkate alınarak tespit edilmektedir. Bu sebeple, satış hacmi diğer satıcılara göre daha büyük olan K.V.K. ve GENPA'ya daha uygun vade farkı imkanının sağlanması aslında bankaların kendi ticari tercihleridir. Nitekim K.V.K.'nin Axxesscard ile yaptığı kampanyada Akbank'ın K.V.K.'ya uyguladığı 8 ay vadeli faiz oranı %3.5, GENPA'nın Worldcard ile yaptığı kampanyada Yapı Kredi Bankası'nın GENPA'ya uyguladığı 9 ay vadeli faiz oranı %6 iken aynı bankaların 3G İletişim gibi küçük bayilere uyguladıkları faiz oranları 8 ay için %14 ve 9 ay için %16'dır. Bu sebeplerle, Akbank ve/veya Yapı Kredi Bankası'nın GSM cep telefonu satış ve dağıtım pazarında rekabeti kısıtlamak amaç ve kastı ile özel olarak bir anlaşma içine girdikleri kanaati oluşmamaktadır.

Şikayet konusuna esas teşkil eden nokta, bir bankanın veya grubun desteğine sahip olmayan cep telefonu satıcılarının banka destekli olarak yapılan kampanyalardaki vade ve fiyat yapılarıyla mücadele edememeleridir. Örneğin, Nokia 3310 marka cep telefonunun normal dönemde satış fiyatı 67-68 euro bandında seyrederken kampanya döneminde GENPA'nın 9 ay vadeli fiyatı, 78 euro olmaktadır. Tüketiciler doğal olarak 9 ay vadeli fiyatı tercih etmekte, bu durumda kampanya fiyatlarıyla mücadele edemeyen daha küçük çaplı satıcıların pazarda rekabet şansları kalmamaktadır.

- K.V.K. ve GENPA'nın aralarında pazardaki rekabeti kısıtlamak amaçlı bir anlaşma veya uyumlu eylem yapmamış olmalarına rağmen sık aralıklarla uzun dönemli yapılan banka destekli kampanyaların, hiç bir gruba mensup olmadan pazarda yer alan ve herhangi bir banka ile anlaşarak bir kampanya düzenleyebilecek büyüklüğe sahip olmayan özellikle küçük ve orta boy satıcılar üzerindeki rekabeti kısıtlayıcı etkisi: Bir grubun bünyesinde bulunan şirketler, faaliyet gösterdikleri pazarlarda görece olarak çeşitli avantajlara sahiptirler. Bağlı olunan grubun adının vermiş olduğu güç ve itibarın yanı sıra grup şirketleri, belli bir sinerji yaratacak şekilde birbirlerini çeşitli konularda destekleyip kollayabilirler. Bu güç ve sinerjinin de etkisiyle bu şirketlerin bankalardan krediler almaları, giriştikleri çeşitli kampanyalar için pazara göre daha uygun faiz oranları temin edebilmeleri, daha geniş bir satış ağına sahip olabilmeleri, iş hayatında daha güçlü bağlantılar kurabilmeleri ve tüm bu etkenlerin bir sonucu olarak da pazarda daha iyi bir konuma gelebilmeleri mümkündür. Ticari hayatın içinde belli bir başarıyı elde edebilme ve belli bir büyüklüğe erişebilmenin getirileri olan bu avantajlar, rakip şirketler aleyhine ayrımcılık yapmak ve rakip şirketleri piyasa dışına itmek amacıyla kullanmaları durumunda özellikle herhangi bir holdingin gücüne sahip olmayan veya arkasında bir bankanın finansal gücü bulunmayan teşebbüsler için rekabeti kısıtlayıcı ya da engelleyici bir durum ortaya çıkarır. Bu durum, zaman içinde pazarın oligopolistik bir yapı arz etmesine ve bir grup gücüne sahip olmayan küçük ve orta boy işletmelerin pazardan silinmelerine sebep olabilir. Rekabeti kısıtlama veya engelleme kastı ve amacı taşımaya bile bazı eylem ve işlemlerin pazarın önde gelen şirketlerince yapılması halinde pazarda yine rekabetin azaldığını görmek mümkün olabilir. GSM cihazları dağıtımını pazarında faaliyet gösteren K.V.K., GENPA ve bunlar gibi sektörün önde gelen şirketlerince çok sık aralıklarla düzenlenen kampanyalar bu duruma bir örnek teşkil etmektedir. Bankaların yüksek teminat ve faiz oranları talep etmeleri sebebiyle kendileri kampanya düzenleyemeyen bağımsız ve/veya küçük cep telefonu satıcılarının pazardaki büyük dağıtıcılar tarafından düzenlenen kampanyalardan etkilenme oranları yüksek olmaktadır. Bu kampanyaların çok sık aralıklarla ya da uzun dönemli yapılması ise bu firmaların rekabet şanslarını ortadan kaldırabilmektedir.

1.2.2. K.V.K. ve GENPA'nın Pazardaki Konumu

K.V.K. ve GENPA, GSM cihazları distribütörlüğü alanında Türkiye'de ilk kurulan şirketlerdendir. Pazara ilk giren şirketlerden olmalarının vermiş olduğu çeşitli avantajlar, bu şirketlerin telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde yapmış oldukları yatırımlar, bu sektörler arasındaki yakınsama olgusu ve pazarın lider GSM operatörü Turkcell ile yapılmış olan işbirliklerinin de etkisiyle bu iki şirket zaman içinde pazarda ilk sıralara yerleşmiştir. İnterpro

firması tarafından yapılan araştırmada K.V.K. ve GENPA'nın pazardaki sıralamaları aşağıdaki tabloda gsterilmektedir:

Tablo 1: 2002 Yılı İlk 10 İletişim Toptancı/Dağıtıcı Sıralaması

Sıra	Şirket Adı	Ciro (Bin TL)
1	KVK MOBİL TELEFON	∃
2	NETCELL	∃
3	GENPA TELEKOMÜNİKASYON	∃
4	A-TEL PAZARLAMA	∃
5	TEKOFAKS OFİS VE HABERLEŐME	∃
6	SAKARYA TELEKOMÜNİKASYON SİSTEMLERİ	∃
7	KVK TEKNOLOJİ ÜRÜNLERİ	∃
8	TESAN TELEKOMÜNİKASYON	∃
9	BAŞARI TİCARET	∃
10	MİSTAŐOĐLU ELEKTRONİK	∃

Rapotörlerce yapılan inceleme ve gürüşmeler sırasında teőebbüslerden elde edilen bilgilere dayanılarak 2003 yılı için yapılan bir sıralama Őu Őekildedir:

Tablo 2: 2003 yılına ilişkin ciro bilgileri

Distribütörler	Ciro (Milyon TL)
K.V.K.	∃
NETCELL	∃
GENPA	∃

250

Tablo 1 ve Tablo 2'de yer alan bilgilerden görüldüğü üzere K.V.K. ve GENPA pazardaki ilk üç şirket arasında yer almaktadır. Bununla birlikte bu şirketlerden hiçbirinin tek başına hakim durumda olduklarından bahsetmek mümkün değildir. Zira, Tablo 2'den de görüldüğü üzere ciro bakımından yapılan pazardaki büyüklük sıralamasında pazara yeni girmiş olan Netcell ile bu iki şirket arasında çok büyük bir farklılık bulunmamaktadır. Ayrıca, sektörde distribütörlük yapan önemli büyüklükteki teőebbüslerin varlığı da bu kanaati güçlendirmektedir.

J. SONUÇ

Düzenlenen raporlara, toplanan delillere ve incelenen dosya kapsamına göre;

260 K.V.K. Teknoloji Ürünleri ve Ticaret A.Ş.'nin Axcasscard ile ve GENPA Telekomünikasyon ve İletişim Hizmetleri Sanayi Ticaret A.Ş.'nin Worldcard ile yaptıkları peşin fiyatına taksitle satış kampanyalarında,

1. İncelenen dönemde K.V.K. ile GENPA arasında pazardaki rekabeti kısıtlayıcı ve engelleyici bir anlaşma ya da uyumlu eylemin yapıldığına yönelik olarak herhangi bir delile ulaşılamadığı ve bu bağlamda Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde bir ihlal olduğuna yönelik bir tespit bulunulamayacağına,
- 270 2. Akbank T.A.Ş. ya da Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin taksitli kredi kartları pazarında ve K.V.K. veya GENPA'nın GSM cep telefonu dağıtım pazarında hakim durumda olduklarına ilişkin bir tespit bulunulamayacağı, bu nedenle incelenen eylemlerin hakim durumun kötüye kullanılması kapsamında ve Kanun'un 6. maddesi çerçevesinde değerlendirilemeyeceğine,
3. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ile GENPA ve Akbank T.A.Ş. ile K.V.K arasında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte bir anlaşma yapıldığı yönünde bir delile ulaşılamadığına ve bu bağlamda Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde bir ihlal olduğuna yönelik herhangi bir tespit bulunulamayacağına,

dolayısıyla şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.